

ПОРІВНЯННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДЛЯ ОЦІНКИ СТАНУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Нині в умовах інтеграційних процесів для досягнення високих ринкових позицій та ефективною діяльності виникає потреба комплексного захисту економічних інтересів підприємства. Відповідно потрібно створення певної системи, яка дозволила б охопити всі аспекти захисту економічної діяльності і забезпечила б підприємству ефективний розвиток.

До сьогодні немає єдиного науково обґрунтованого підходу і методики оцінювання економічної безпеки промислового підприємства, що обумовлено невизначеністю критеріїв та методичної бази розрахунку її індикаторів. Тобто як критерій оцінювання економічної безпеки суб'єкта господарювання пропонуються різного роду індикатори з граничними значеннями, запозичені зі світового досвіду і встановлені науковцями інтегральні показники та сукупні критерії.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика методик економічної безпеки

№	Автор	Переваги	Недоліки
Балансовий підхід			
1.	Іванова Н.В.	– доступність звітності; – результат визначається на основі комплексного показника.	– базується лише на фінансовій складовій; – великий обсяг розрахунків.
Прибутковий підхід			
2.	Козаченко Г.В., Пономарьов В.П., Ляшенко О.М.	– можливість застосування як для малих так і великих підприємств; – невелика кількість та простота розрахунків.	– базування підходу тільки на чистому прибутку.
3.	Шутяк Ю.В.	– незначна кількість вихідних даних; – змога порівняння різних суб'єктів господарювання.	– базування економічної безпеки лише на принципах відтворення.
Тризначний підхід			
4.	Довбня С.Б., Гічова Н.Ю.	– виділення поточної, тактичної та стратегічної форм економічної безпеки; – чітко визначені показники в межах запрограмованих складових.	– великий обсяг розрахунків; – необхідність розробки для кожного окремого підприємства коефіц. значимості показників.
Ресурсно-функціональний підхід			
5.	Покропивний С.Ф.	– доступність даних; – простота визначення; – охоплення різних ділянок діяльності підприємства.	– нечіткий перелік показників в межах функціонал. складових;
6.	Омелянович Л.О. Долматова Г.Є.	– аналіз різних ділянок діяльності підприємства.	– значний обсяг розрахунків; – не для всіх показників легко визначити вихідні дані.
Індикаторний підхід			
8.	Ковальов Д., Сухорукова Т.	– актуалізація на всіх факторах діяльності підприємства, що впливають на економічну безпеку.	– відсутність простого визначення стану рівня індикатора для порівняння з фактичн. показниками.
9.	Бандурка О.М., Червяков І.М.	– простота визначення; – доступність даних; – основний показник (індекс дієвості) можна використати для будь-яких сфер діяльності, що плануються.	– індекс дієвості враховує лише досягнення мети, а ресурси затрачені на її досягнення, не знаходять в ньому свого відображення

Аналізуючи методичні підходи науковців до оцінки стану економічної безпеки промислових підприємств, доцільно виділити кілька підходів, що сформувались на сьогоднішній момент, безпосередньо:

- балансовий підхід;
- прибутковий підхід;
- тризначний підхід;
- ресурсно-функціональний підхід;
- індикаторний підхід.

На основі проведеного аналізу різних методик економічної безпеки підприємства, зазначимо у таблиці 1 переваги та недоліки кожної з них.

Підсумовуючи результати аналізу значної кількості існуючих методик оцінювання економічної безпеки підприємства і узагальнюючи виявлені недоліки та перепони для практичного застосування, вважаємо, що ці підходи або достатньо складно використовувати у запропонованому трактуванні, що (за рахунок невизначеності інформаційної бази або не обґрунтованої перенасиченості математичного апарату), або спостерігається прямий вплив суб'єктивізму на остаточний результат рівня економічної безпеки. Крім цього, слід зазначити, що окреслені недоліки відображені без концентрування уваги на існуванні неправильної позиції деяких авторів відносно синонімічності економічної безпеки та ефективності.

Список літератур

1. Іванова Н. В. Оцінка ефективності системи економічної безпеки агропромислових підприємств: автореферат дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н.: спец. 08.00.04 «економіка та управління підприємствами» / Іванова Наталя Сергіївна. – Запоріжжя, 2011. – 20 с.

2. Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: [монографія] / Г.В. Козаченко, В.П. Пономарьов, О.М. Ляшенко – К.: Лібра, 2003. – 280 с.

3. Шутяк Ю.В. Діагностика економічної безпеки підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності.)» / Ю.В. Шутяк. – Хмельницький, 2011. – 24 с.

4. Довбня С.В. Діагностика рівня економічної безпеки підприємства / С. Б. Довбня, Н. Ю. Гічова. – К.: Дніпро, 2008. – 180 с.

Павло ШУШПАНОВ

Тернопільський національний економічний університет

ГРОШОВІ ПЕРЕКАЗИ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ

За офіційною статистикою Світового банку в 2012 році до країн, які розвиваються надіслано 401 млрд. дол. США грошових переказів. Зростання грошових переказів до країн, які розвиваються уповільнилося до 5,3% у 2013 році, проте очікується прискорення до 8,8% протягом 2013-2015 рр. За оцінками фахівців у 2014 році прогнозується зростання грошових переказів до 5,0% на рівні 435 млрд. дол. США [6].

Основними одержувачами грошових переказів від трудових мігрантів надалі залишаються Індія, Китай, Філіппіни та Мексика. Очікується, що протягом 2014 року до Індії буде переказано 71 млрд. дол. США, Китаю – 64 млрд. дол., Філіппін – 28 млрд. дол., Мексики – 24 млрд. дол., Нігерії – 21 млрд. дол. та Єгипту – 18 млрд. дол. Водночас найбільше грошових переказів у відсотках до ВВП отримали Таджикистан, Ліберія, Киргизька Республіка, Лесото та Молдова [6].

У 2013 році грошові перекази значно перевищували потоки прямих іноземних інвестицій до країн, які розвиваються. Зростання ж грошових переказів у 2014 році спостерігатиметься в трьох регіонах: Східній Азії, Південній Азії та Латинській Америці [6].

На противагу цьому, обсяги грошових переказів від трудових мігрантів в Україні зображено в табл. 1.

Таблиця 1

**Обсяг грошових переказів трудових мігрантів із-за кордону,
млн. дол. США [4]**

Показники	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
<i>за каналами надходження переказів:</i>						
1. Через коррахунки банків	3275	2832	2959	3252	3278	3293
2. Через міжнародні платіжні системи	2097	1825	2126	2804	3213	4084
3. Неформальними каналами	805	713	777	963	1035	1160
<i>за джерелами формування переказів:</i>						
1. Оплата праці (без урахування податків та витрат у країні перебування)	3024	2855	3373	4022	4619	5652
2. Грошові перекази робітників, які працюють за кордоном більше року	2140	1643	1560	1890	1749	1531
3. Інші приватні трансферти	1013	872	929	1107	1158	1354
Усього	6177	5370	5862	7019	7526	8537
Обсяги грошових переказів у % до ВВП	3,4	4,6	4,3	4,3	4,3	4,7

З поданої таблиці видно, що за період із 2009 по 2014 роки обсяги грошових переказів від трудових мігрантів з-за кордону зросли з 6177 млн. дол. до 8537 млн. дол., а в % до ВВП України з 3,4 до 4,7 або на 38,2%. Найбільше зростання відбулося в 2013 році, коли від трудових мігрантів, у вигляді приватних грошових переказів, надійшло 8537 млн., дол., що на 13,4% більше ніж у 2012 році.

Починаючи з 2010 року продовжує зростати привабливість міжнародних платіжних систем для переказу коштів трудовими мігрантами. Грошові перекази, що здійснюються за допомогою таких систем у 2013 році досягли 47,8% від загального обсягу переказів (у 2012 році їхня частка становила 42,7%). За оцінками Національного банку України обсяги коштів, які надійшли в країну неформальними каналами (шляхом передавання готівки або матеріальних цінностей від одного домогосподарства іншому), за 2013 рік становили 1,2 млрд. дол. США або 13,6% від загальних обсягів грошових переказів в Україну [4].

Натомість, розподіл грошових переказів за країнами надходження характеризується високим ступенем концентрації. Так, понад дві третини грошових переказів здійснювалися з семи країн. Лідером за грошовими переказами від трудових мігрантів до України залишається Російська Федерація, обсяги надходжень з якої порівняно з 2012 роком збільшилися на 15% – до 2,7 млрд. дол. США. Проте це стосується тих переказів, які надійшли в Україну шляхом офіційних каналів (банківську систему або з використанням міжнародних систем переказу коштів).

Загалом на країни СНД у 2013 році припадало 40,3% обсягу грошових переказів від трудових мігрантів. З інших країн світу найбільше переказів надходило з США та Німеччини (відповідно 8,7% та 5,6% від загального обсягу грошових переказів в Україну) [4]. Загалом з країн Європейського Союзу надійшло 2,3 млрд.

дол. США (або 30,8% від загального обсягу грошових переказів), що на 0,8% більше, ніж у попередньому році.

Список літератури

1. Аналіз приватних грошових переказів в Україну у I півріччі 2014 року (на основі даних НБУ). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cedos.org.ua/uk/migration/analiz-pryvatnykh-hroshovykh-perekaziv-v-ukrainu-i-pershomu-pivrichchi-2014-roku-na-osnovi-danykh-nbu>
2. Гайдуцький А. П. Грошові трансферти мігрантів у системі міжнародного ринку капіталу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук : спец. 08.00.02 “Світове господарство і міжнародні економічні відносини” / А. П. Гайдуцький. – Київ, 2010. – 31 с.
3. Малиновська О. А. Перекази мігрантів з-за кордону: обсяги, канали, соціально-економічне значення. – К. : НІСД, 2013. – 67 с.
4. Огляд приватних грошових переказів в Україну. Національний банк України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=73841
5. Приватні грошові перекази в Україну [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cedos.org.ua/uk/migration/pryvatni-hroshovi-perekazy-v-ukrainu>
6. Migration and Remittances: Recent Developments and Outlook Special Topic: Forced Migration [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://econ.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTDEC/EXTDECPROSPECTS/0,,contentMDK:21121930~menuPK:3145470~pagePK:64165401~piPK:64165026~theSitePK:476883,00.html>

Борис Язлюк, Андрій БУТОВ, Олександр ШАШКЕВИЧ
Тернопільський національний економічний університет

ІННОВАЦІЙНИЙ ВЕКТОР ПРІОРИТЕТНИХ МЕХАНІЗМІВ МОДЕРНІЗАЦІЇ В ПРОСТОРОВІЙ ПРОЕКЦІЇ КОНКУРЕНТНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Модернізація країни має й просторову проекцію, хоча простір частіше розглядають як бар'єр модернізації. Крім бар'єрних функцій простору, є й інший бар'єр - надмірна централізація влади й фінансових ресурсів на державному рівні, витрати й дефекти такої системи управління занадто великі. Роста розуміння необхідності більш гнучкого механізму узгодження інтересів центру й регіонів. Це повинен бути більш ефективний у порівнянні з «вертикаллю» інститут, хоча в Україні він буде формуватися із чималими ризиками через сильну асиметрію соціально-економічного розвитку регіонів.

Модернізації самого простору приділяється не так багато уваги в суспільній і експертній дискусії. З 1990-х рр. і донині більш широко представлена інша точка зору - потрібно модернізувати українські інститути, а простір «виправиться» сам, під впливом інститутів, хоча багато разів в українській історії реформи натрапляли на бар'єри простору й видихалися.

Органи влади не проявляють особливої уваги до експертної дискусії і як і раніше пропонують механізми, яким приписуються чудодійні здатності вирішити всі проблеми разом. Наприклад, паперові стратегії розвитку й «розміщення продуктивних сил», укрупнення регіонів, штучне адміністративне виділення й підтримка «локомотивів росту» та ін. В Україні ще не швидко сформується консенсус всіх зацікавлених сторін, заснований на розумінні законів просторового розвитку, можливостей і пріоритетів політики держави, на узгодженні інтересів центру й регіонів.

Перший крок на цьому шляху - визначити найважливіші вектори модернізації, що знижують бар'єри українського простору. Якщо сформується загальне розуміння значимості